

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 491/19
Podgorica, 16.12.2019. godine
DK/DK

Na osnovu člana 41 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore¹, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore nakon završenog postupka po pritužbi g-đe XX iz Budve, daje sledeće:

MIŠLJENJE

I UVOD

1. Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, prispjela je pritužba g-đe XX iz Budve, koja se odnosi na Upravu policije - Centar bezbjednosti Budva zbog nepostupanja tog organa u vezi sa rodno zasnovanim nasiljem.

2. U pritužbi i cjelokupnoj prispjeloj dokumentaciji podnositeljka pritužbe ističe da je devet godina bila u braku sa XY i da je više puta bila žrtva rodno zasnovanog nasilja što potvrđuje rješenjima Suda za prekršaje u Budvi PP. br. 1374/18 od 16.08.2018. godine i PP. br. 1012/19 od 19. 06.2019. godine. Iako je brak razveden dana 10.10.2018. godine i ne žive više u istom objektu nasilje ne jenjava.

3. Naime u pritužbi se navodi da je čak 7-8 puta prijavljivala Upravi policije, CB Budva bivšeg supruga zbog prijetnji i uznemiravanja, a o čemu je ovoj instituciji dostavila sl. zapisnike o obavještenju koje je imala u posjedu:

1.Br.02-240/19-2682 od 18.06.2019. godine

2.Br.02-240/19-3013 od 23.06.2019. godine

¹ ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 , 032/14 i 21/17).

3.Br.02-240/19-2639 od 18.06.2019. godine

4.Br.02-240/19 -456 od 16.01.2019. godine

5.Br. 02-240/19-5965 od 01.08.2019. godine

6. Br.02-240/19- 2490 od 15.06.2019. godine

4. Uz prednje dodaje da nasilnik često uznemirava članove njene primarne porodice kao i sadašnjeg partnera putem SMS i Viber poruka.

II ISPITNI POSTUPAK

5. Postupajući po ovoj pritužbi u cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je u skladu sa odredbom člana 35 Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore zatražio i dobio izjašnjenje na navode pritužbe od Uprave policije Crne Gore- CB Budva u kojem se navodi slijedeće:

6. Službenici CB Budva postupali su konkretno u deset predmetnih slučajeva u kojima je podnositeljka pritužbe osam puta podnosila prijavu protiv svog supruga, odnosno u dva slučaja u kojima je on podnosio prijavu protiv svoje supruge.

7. Postupajući po svim predmetnim prijavama službenici CB Budva oformili su kompletne spise predmeta, nakon čega su upoznali nadležnog tužioca u ODT u Kotoru i postupili po njegovom nalogu u svakom predmetnom događaju, odnosno upoznali Centar za socijalni rad u Budvi radi preduzimanja mjera i radnji iz domena njihovih nadležnosti.

8. U deset predmetnih prijava koje su podnešene nadležni tužilac u ODT u Kotoru izjasnio se da nema elemenata krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, odnosno nadležnom Sudu za prekršaje u Budvi u 3 slučaja podnešen je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv supruga podnositeljke pritužbe zbog počinjenih 5 prekršaja iz čl. 36 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici.

9. U prvom slučaju suprug podnositeljke pritužbe počinio je jedan prekršaj iz navedenog člana i imenovanom je izrečena novčana kazna u iznosu od 250,00 eura kao i zaštitna mjera zabrane približavanja na udaljenosti od 50 metara na teritoriji Crne Gore u trajanju od 90 dana. U drugom slučaju suprug podnositeljke pritužbe počinio je tri prekršaja iz navedenog člana i imenovanom je izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 550,00 eura kao i zaštitna mjera zabrana uznemiravanja i uhođenja u periodu od 6 mjeseci. U okviru trećeg slučaja suprug podnositeljke pritužbe počinio je jedan prekršaj iz navedenog člana.

10. Navedeni predmet nije okončan kod nadležnog suda, odnosno u jednom slučaju protiv podnositeljke pritužbe podnešen je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog počinjenog prekršaja iz čl. 36 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici koji nije okončan kod nadležnog suda.

11. Dana 28.08.2019. godine podnositeljka pritužbe podnijela je pismenu prijavu protiv svog supruga i nadležni tužilac se izjasnio da se kompletni spisi dostave na ocjenu i mišljenje i da će se naknadno izjasniti nakon uvida u spise predmeta. U ostalim prijavama nije bilo elemenata za podnošenje krivičnih ni prekršajnih prijava protiv gore navedenih lica.

12. Načelnik organa na koji se pritužba odnosi je istakao da je po njegovom mišljenju postupanje službenika tog organa u konkretnim događajima krajnje profesionalno i odgovorno, cijeneći kompleksnost problematike porodične zajednice i da su blagovremeno upoznali nadležnog tužioca, podnijeli prijave nadležnom Sudu za prekršaje iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i upoznali Centar za socijalni rad radi preduzimanja mjera i radnji iz domena njihove nadležnosti.

III ČINJENIČNO STANJE

13. Po sprovedenom ispitnom postupku utvrđeno je sljedeće činjenično stanje:

- Presudom Osnovnog suda u Kotoru Posl. br. P 1091/18/18 od 10.10.2018. godine razveden je brak između podnositeljke pritužbe i njenog gore pomenutog supruga.
- Podnositeljka pritužbe i njen bivši suprug imaju troje maloljetne djece. Sina Q(11) i kćerke W(8) i Y(4)
- Uvidom u gore navedene zapisnika o obavještenju prikupljenom od građanina koji su dio spisa ovog predmeta, utvrđuje se da je podnositeljka pritužbe više puta prijavljivala Upravi policije, CB Budva bivšeg supruga zbog prijetnji i uznemiravanja.
- Iz izjašnjenja Uprave policije proizilazi da su službenici tog organa o svim podnijetim prijavama obavjestili nadležnog državnog tužioca i da su nakon njegovog izjašnjenja da nema elemenata krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, protiv bivšeg supruga podnositeljke pritužbe u tri slučaja pokrenuti prekršajni postupak i da su istom u dva slučaja izrečene novčane kazne i pojedine zaštitne mjere, dok je jednom slučaju postupak još uvijek nije okončan.

IV RELEVANTNO PRAVO

14. Ustav Crne Gore (*Službeni list CG br.1/2007*) u članu 8 propisuje je da je zabranjena svaka neposredna ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu.

15. Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima UN (1948) u članovima 1. i 2. svim ljudima jemči slobodu i jednakost u dostojanstvu i pravima, bez obzira na "bilo kakvu razliku kao što je rasa, boja kože, pol, jezik, vjera, političko ili neko drugo opredjeljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, vlasništvo, rođenje ili neki drugi status".

16. Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici u članu 2 propisuje:

“Konvencija se odnosi na sve vidove nasilja nad ženama, uključujući nasilje u porodici, koje žene pogađa nesrazmjerno u odnosu na muškarce.

Ova Konvencija u čl.3 pored ostalog propisuje:

U svrhu ove Konvencije:

- a. “nasilje nad ženama” smatra se kršenjem ljudskih prava i oblikom diskriminacije žena i označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerovatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu;
- b. “nasilje u porodici” označava sva djela tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u porodici ili domaćinstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, nezavisno o tome dijeli li počinitelj ili je dijelio isto prebivalište sa žrtvom...”

Ista Konvencija u članu 7 propisuje:

“1. Članice će preduzeti neophodne zakonodavne ili druge mjere za usvajanje i primjenu djelotvornih, sveobuhvatnih i koordinisanih državnih politika koje obuhvataju sve relevantne mjere za sprečavanje i borbu protiv svih vidova nasilja obuhvaćenih ovom Konvencijom i nude holistički odgovor na nasilje nad ženama.

2. Članice će obezbijediti da politike koje se navode u stavu 1 stave prava žrtve u središte svih mjera i da se primjenjuju kroz djelotvornu saradnju svih nadležnih organa, institucija i organizacija.

3. Mjere koje se preduzimaju u skladu sa ovim članom uključiće, prema potrebi, sve nadležne aktere, kao što su državni organi, nacionalne, regionalne i lokalne skupštine i uprave, državne institucije za zaštitu ljudskih prava i organizacije civilnog društva.”

17. Evropska Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950) u članu 14. propisuje „Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj Konvenciji obezbeđuje se bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza snekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.“

18. Zakon o zabrani diskriminacije („Sl.list CG“ br. 46/10, 18/14 i 42/17) u članu 2. propisuje: „Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, po bilo kom osnovu.

Diskriminacija je svako pravno ili faktičko pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje postupanja prema jednom licu, odnosno grupi lica u odnosu na druga lica, kao i isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva nekom licu u odnosu na druga lica, koje se zasniva na rasi, boji kože, nacionalnoj pripadnosti, društvenom ili etničkom porijeklu, vezi sa nekim manjinskim narodom ili manjinskom nacionalnom zajednicom, jeziku, vjeri ili uvjerenju, političkom ili drugom mišljenju, polu, promjeni pola, rodnom identitetu, seksualnoj orijentaciji i/ili interseksualnim karakteristikama, zdravstvenom stanju, invaliditetu, starosnoj dobi, imovnom stanju, bračnom ili porodičnom stanju, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i drugim ličnim svojstvima.

19. Zakon o zaštiti od nasilja u porodici ("Službeni list Crne Gore", br. 046/10, 040/11) u članu 2 predviđa: "Nasilje u porodici, u smislu ovog zakona, je činjenje ili nečinjenje člana porodice kojim se ugrožava fizički, psihički, seksualni ili ekonomski integritet, mentalno zdravlje i spokojstvo drugog člana porodice, bez obzira na mjesto gdje je učinjeno."

20. Protokol o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilju u porodici od 2018. godine u skladu sa kojim ovlašćenja policije proizilaze iz Zakona o unutrašnjim poslovima kojim je propisano da policija preduzima mjere neophodne za zaštitu života i zdravlja ljudi i ostalih važećih zakona (KZ, ZKP, ZOP) i koja postupa u skladu sledećim načelima:

1. Policijski službenik/ca dužan je da EVIDENTIRA SVAKU prijavu o nasilju u porodici i nasilju nad ženama, a koja može biti usmena (neposredno, putem telefona), pismena ili anonimna, a koja sadrži minimum bilo koje od sljedećih informacija- ili samo približna adresa mjesta nasilnog događaja, ili samo ime i prezime žrtve ili samo ime i prezime počinioca, te da postupi po istoj.

2. Policijski službenici su DUŽNI da podatak o podnosiocu prijave nasilja NE ODAJU nikome, izuzev u dijelu profesionalne dužnosti za razmjenu informacija u skladu sa ovim Protokolom (institucije i organizacije u krugu tima multidisciplinarne zaštite mogu razmijeniti podatak o licu koje prijavljuje događaj).
3. Po saznanju o nasilju DUŽAN/A je da HITNO, bez odlaganja, izađe na mjesto događaja tj uputi najmanje dva policijska službenika, po mogućnosti par muško-žensko radi provjere prijave.

21. Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (Sl.list CG br. 42/11 i 32/14) u članu 27. propisuju: „Zaštitnik je institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije.“

Isti Zakon u članu 41.st.1. propisuje: „Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.“

V OCJENA ZAŠTITNIKA

22. Razmatrajući okolnosti konkretnog slučaja, a na osnovu raspoložive dokumentacije, Zaštitnik je ispitao činjenice i okolnosti od značaja za zauzimanje stava o tome da li je u konkretnom slučaju povrijeđeno pravo na štetu podnositeljke pritužbe u postupku, uzrokovano počinjenim rodno zasnovanim nasiljem, odnosno da li je Uprava policije Podgorica postupila u okviru svojih ovlašćenja.

23. Zaštitnik zapaža da je Uprava policije postupila po svim prijavama podnositeljke pritužbe, u smislu da je o sadržini istih upoznala nadležnog državnog tužioca, a nakon njegovog izjašnjenja da u radnjama prijavljenog nema elemenata bića krivičnog djela koje se goni po službenoj dužnosti, kao i da je protiv istog u tri slučaja u kojima je za to bilo osnova pokrenula prekršajne postupke pred nadležnim sudom. Dva postupka su okončana i bivšem suprugu podnositeljke pritužbe izrečene su novčane kazne i određene zaštitne mjere, dok je treći postupak još uvijek u toku pred nadležnim sudom.

24. Zaštitnik dalje zapaža da su postupajući po odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i shodno Protokolu o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici službenici Uprave policije upoznali Centar za socijalni rad u Budvi o preduzetim radnjama kako bi taj Centar preduzeo mjere iz svoje nadležnosti.

25. Zaštitnik posebno ukazuje da je nakon obraćanja organu na koji se odnosila pritužba, podnositeljka pritužbe dana 07.11.2019. godine došla u prostorije institucije Zaštitnika i tom prilikom je istakla da je zadovoljna postupanjem ove Institucije u njenom predmetu. Pojasnila je da je postupanje Uprave policije unaprijeđeno nakon pokretanja postupka pred Zaštitnikom i dodala da su je nakon pokretanja ovog postupka policijski službenici više puta kontaktirali sa ciljem da joj olakšaju položaj i da su znatno promijenili odnos prema njoj.²

26. U ovoj pravnoj stvari posebnu težinu imaju činjenice da podnositeljka pritužbe sa bivšim suprugom ima troje maloljetne djece i da bivši suprug podnositeljke pritužbe putem aplikacije Viber upućuje poruke gore pomenutom maloljetnom sinu čija sadržina nije primjerena njegovom uzrastu i koje imaju za cilj narušavanje njegovog odnosa sa majkom, a samim tim mogu imati negativan uticaj na dalji psiho - fizički razvoj djeteta.

27. Na ovom mjestu potrebno je još jednom podsjetiti na Preporuku Komiteta Ministara Savjeta Evrope u kojoj se ističe da nasilje u porodici treba tretirati kao politički i javni problem, i kao kršenje ljudskih prava. Neophodno je da države članice Savjeta Evrope istraže, spriječe i kazne sva djela nasilja u porodici i da obezbijede zaštitu žrtvama tog nasilja. Takođe, ističe se i važnost razvijanja strategija za intervenciju zajednice na lokalnom nivou, koja je upravljena ka koordinaciji i saradnji između državnih organa i mobilizaciji finansijskih i ljudskih resursa u borbi protiv nasilja u porodici, pozivajući ljude da budu odgovorniji.³

28. Imajući u vidu postupanje Uprave policije - CB Budva u konkretnom slučaju, značaj koji taj organ ima u borbi protiv nasilja u porodici, štetu koju fenomen nasilja u porodici kao politički i javni problem nanosi ne samo žrtvi nasilja, već i društvu u cjelini, a posebno djeci ukoliko su svjedoci nasilja, kao i prethodno pomenute navode podnositeljke pritužbe da se odnos službenika Uprave policije prema njoj znatno promjenio nakon pokretanja ovog postupka, Zaštitnik:

² Akti Zaštitnika- Službena zabilješka br. 491/19 od 07.11.2019. godine

³ Committee of Ministers of the Council of Europe.Reccommendation 1582 (2002) on Domestic Violence against Women

UKAZUJE

Upravi policije – CB Budva na neophodnost da u svim budućim slučajevima crpi do maksimuma sva ovlaštenja koja ima prema Protokolu, o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i da prema žrtvama nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja postupa sa dužnom pažnjom shodno međunarodnim i domaćim standardima.

**ZAMJENIK ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE**
mr Siniša Bjeković

DN-a:

- Podnositeljki pritužbe;*
- Upravi policije, CB Budva;*
- a/a;*

